בס"ד

עטרת מרדכי

העלון השבועי להפצת תורה ברוחו של מרן
הגה"צ הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

כ' חשון ה'תשפ"ז | עלון מס' 575 | וירא

זמני השבת:

עיר	כניסה	יציאה	ר"ת
י-ם	16:16	17:28	18:08
רחובות	16:34	17:30	18:06
חיפה	16:24	17:28	18:06
ב"ש	16:34	17:30	18:08
ת"א	16:32	17:30	18:05

המאמר המרכזי

מתורת מרן הראשל"צ הרה"ג מרדכי אליהו זיע"א

שלוש הריצות של אברהם אבינו

דרכם של אנשים, בעת שבה הם חולים ואף לאחר מחלתם, היא לנוח, להינפש או ללכת לבית הבראה. אך לא כן דרכו של אברהם אבינו. חלפו רק שלושה ימים מהיום שבו מל את עורלת בשרו, וכבר הוא יושב בפתח האוהל. אין הוא עושה זאת כדי לנוח, גם לא כדי להינפש, אלא ממתין ומצפה לראות אם יש עובר ושב, להכניסו אל ביתו כאורח. אמנם חולה הוא, אך לא בשביל כך יבטל את מצוות הכנסת אורחים.

כשהאורחים אכן מגיעים, כחלום שמתגשם, אברהם אבינו לא מקבל אותם ממקום מושבו בפתח האוהל. הוא קם, ומאותו רגע הוא לא נח. בתחילה – "וירץ לקראתם". ואף בזמן הכנסתם – "וימהר אברהם", "ויאמר מהרי", "ואל הבקר רץ אברהם... וימהר לעשות אותו". אברהם לא נח לרגע, העיקר לעשות את המצווה תיכף ומיד, ללא דיחוי, לעשות נחת רוח לבורא, מבלי שההזדמנות תחלוף לה. בתיאור זריזות זו של אברהם, רמוזות שלוש ריצות שעשה, כדי להזדרז בקיום המצווה שנקרתה לפניו. ריצות שמאוחר יותר מזכות אותנו, בניו, בעת קבלת התורה. "אמר רבי סימאי: אמר הקב"ה לאברהם: בזכות שלש ריצות שרצת, חייך, כשאבוא ליתן תורה לישראל – שאני רץ לפניהם שלש ריצות" (תנחומא ב).

מאברהם אבינו למדנו מהי הזריזות למצווה ועד כמה מעלתה מובחרת. על-פי מעשיו אף אמרו חז"ל (פסחים ד ע"א): "זריזין מקדימים למצוות, שנאמר: וישכם אברהם בבוקר". בכל מה שקשור לדבר ה' – אברהם אבינו לא נח ולא שקט, עד שנעשה רצונו יתברך. הוא לא ממתין אף רגע אחד, הוא ממהר לעשות את רצון אביו שבשמים. הוא לא מחכה לרגע האחרון, הוא לא דוחה את ההזדמנות שנפלה לידיו. הוא דואג שהכול יהיה על דרך המהדרין, בצורה הטובה ביותר.

כשאנו מתבוננים בדברי הכתוב בעניין אותה השכמה המוזכרת לעיל, כשאברהם ממהר לעשות את רצון ה' – להעלות את בנו כעולה על המזבח, אנו רואים כי הוא מזדרז בעצמו ומזרז עמו גם אחרים. ראשית הוא מזרז את ישמעאל – "ויתן אל הנער", לזרזו במצוות ולקיים בו "חנוך לנער". אך גם את החמור הוא לא זונח – "ויחבוש את חמורו", שכן התרגום מפרש מילים אלו – "וזרז ית חמריה", שזירז אפילו את חמורו.

אומר הרב חיד"א ז"ל (בספרו "דברים אחדים"), שאת עניין הזריזות יש ללמוד מהפסוק: "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם". מצד אחד היא זריזה, מצד שני היא אוספת כל כך הרבה תבואה ומזון שלעולם לא תצטרך אותו. ראה דרכיה וחכם. אל תלמד ממנה את תאוות איסוף הרכוש, תלמד ממנה את הזריזות.

אומר רבנו יוסף חיים (בספרו "בן איש חי הלכות"), שבדומה לזריזותו במצוות ה' של אברהם אבינו, כך היה גם דוד המלך, שממנו אנו אף לומדים איך להגיע למדרגה זו של קיום המצוות בזריזות, שכן אמר על עצמו: "חשתי ולא התמהמהתי לשמור משפטי צדקך". דוד השתמש בכפל לשון בתיאור מידת הזריזות, כרוצה לומר: "חשתי" – אני זריז, אף-על-פי שאני זקן. ואפילו שדבר זה הוא היפך הטבע, שכן טבע הזקנה להאט את מהירות האדם, אף-על-פי-כן יכול אני לעשות כן – משום כי "לא התמהמהתי" – כשהייתי נער צעיר הרגלתי את עצמי בזריזות. והרגל הופך לטבע. עם זאת, דוד משתמש בזריזות הזאת רק לתכלית האמיתית, "לשמור משפטי צדקך", ולא חלילה להבלי העולם הזה.

אומר הבן איש חי, שכדי לקנות זריזות זו, צריך האדם להתייגע, כיוון שהטבע של האדם הוא לחפש את הנוחות, לישון. עבודת הנפש מצריכה יגיעה, זריזות. "אם אמר אדם לא יגעתי ומצאתי – אל תאמן". אין מי שמוצא בלי יגיעה. "ואם אמר יגעתי ומצאתי – תאמן". ועיקר הזמן שבו אדם קונה את המידה הזאת – הוא בנערותו.

("אביהם של ישראל על התורה")

החיזוק השבועי

"כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֶת בָּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא ה' עַל אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָיו" (י"ח, י"ט) –

"'כי ידעתיו' – לשון חיבה" (רש"י)

שואלים המפרשים: מדוע מזכיר ה' את שבחיו העתידיים של אברהם אבינו, לפי מעשיו שיעשה בעתיד, ואין הוא מזכיר את שבחי העבר? יכול היה להזכיר את מסירות הנפש של אברהם כשנכנס לכבשן האש, את הנסיונות שנתנסה בהן אברהם אבינו עד כה!

ההסבר הוא: **שבחי העבר, מעשים טובים שעשה האדם עצמו – אין הם מספיקים; עיקר שבחו של האדם הוא כלפי העתיד**, דהיינו: במשנתו שהוא מעביר לזרעו אחריו. הקב"ה מעיד על אברהם: "כי ידעתיו" – בלשון עדות – שאכן יצווה את בניו ואת ביתו אחריו. ובזכות ההמשכיות הברוכה של אברהם מתגלה אליו ה'.

כל הנסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו: כבשן האש, לך לך וכו' – לא הועילו לו שהקב"ה יגיד עליו "כי ידעתיו". רק העובדה ש"יצווה את בניו ואת ביתו אחריו" – היא שהעניקה לו גילויי חיבה מאת ה'.

(מעובד מתוך דברי מרדכי)

הליכות מבית מרן

הלכות ממרן

הרב יצחק חלימי שליט"א מאברכי הכולל

אנשים שונים שאינם מצטרפים למנין

אמרו חז"ל: "ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא", ואף על פי כן לא כל אחד מצטרף לעשרה כדי להשלים למניין.

ואלו הם שאינם מצטרפים:

מי שעובד ע"ז אפילו רק בדבר שאיסורו מדרבנן, ואפילו אם עושה כך להנאתו ובצנעה.

המחלל שבת בפרהסיא.

מי שעובר עבירה, ואפילו אחת, כדי להכעיס את ה'.

מי שעובר על רוב המצוות, לא כדי להכעיס אלא להנאתו (אבל מומר לדבר אחד אינו מומר לכל התורה).

מי שאינו מאמין בדברי חז"ל.

מחלל שבת - המחלל שבת בפרהסיא שאינו מצטרף הוא דווקא אם חילל בפני עשרה אנשים מישראל, או במקום ציבורי וגלוי שמעשיו נודעים לרבים, ואז אינו מצטרף אפילו אם עובר על איסור דרבנן, אך אם חילל שבת בצינעא, ואפילו עבר על איסור דאורייתא - מצטרף למניין. אמנם אם ידוע לכל הציבור שהוא מחלל שבת - נחשב כפרהסיא ואינו מצטרף.

פורק עול מצוות - מי שעובר עבירה אחת או עבירות אחדות להנאתו בתמידות, ופרק מעליו עול מצוות, יש אומרים שלא לצרפו להשלים מניין, אך אם יכול הדבר לגרום לריב, שנאה או מחלוקת - טוב להעלים עין ולצרפו למניין.

הלכות ברכות

הרב אליה צוברי שליט"א מאברכי הכולל

שאלה: האם אפשר לברך ברכת המזון עם כוס שאינה יין אלא שאר משקים?

תשובה: מבואר בגמ' פסחים (קז.) שאין מברכין ברכת המזון אלא על כוס של יין. וכתבו רבותינו הראשונים שאפי' קבע עצמו על שאר משקים, דהיינו ששותה הרבה משקים דרך קביעות. וכן פסק השו"ע (סי' קפב סעי' ב). ומכל מקום כתבו הראשונים שאם לא מצוי יין באותו מקום או שהיין נמכר במחיר מאוד יקר ואין אפשרות לקנות לכל סעודה לברך עליו יכול לברך ברכת המזון על חמר מדינה, וכן פסקו השו"ע (שם) והרמ"א.

שאלה: האם אפשר לברך ברכת המזון על כוס יין פגום, ומהו כוס פגומה?

תשובה: מבואר בגמ' פסחים (קו.) שכוס יין ששתו ממנה היא כוס פגומה, ואין לקדש או לברך עליה ברכת המזון. וכן פסק השו"ע (סי' קפב סעי' ג). טעם הדין, כתב הלבוש (סעי' ג) כיון שנוטל כוס זו לכבוד השם יתברך אין ראוי שיהיה פגום משום "הקריבהו נא לפחתך" (מלאכי א, ח), והפגימה היא כמו מום בבהמה.

שו"ת בחושן משפט

הרב אהרון מזרחי שליט"א מרבני הכולל

בחג סוכות האחרון מכרתי אתרוגים בשוק, וקרוב משפחה התלוה אלי ועזר לי באירגון עמדת המכירה, אך על אף רצונו הטוב הוא רק הפריע לי עד שאמרתי לו שישב ולא יפריע לי ובתמורה יקבל ממני תשלום שכר מינימום. אך האמת שכל הבטחתי היתה רק כדי להתפטר ממנו, ובסוף היום נתתי לו מאה ש"ח והוא דורש ממני תשלום מלא, שאלתי האם אני חייב?

הפת"ת (בחו"מ סימן קע"ו סק"ד) הביא תשובת הבית דוד (בחו"מ סימן ד') בדין המשתתפים במכירה פומבית שנהגו הסוחרים להבטיח תשלום למשתתפים במכירה כדי שלא יפריעו להם בזכיה המיועדת. וכתב שם דלא חשוב כשכירות פועלים שלא צריכה קנין [כמבואר בשו"ת הריב"ש סימן תע"ו ומביאו הב"י סימן של"א מחודש א' וע"ע סמ"ע סו"ס קפ"ה] משום דשכירות פועלים היא עבור מעשה או דיבור, אך עבור מניעה ממעשה לא דמי לשכירות וצריך קנין כדי שתחול התחייבות.

והרב מחנה אפרים (הל' שכירות סימן י"ח) כתב דמניעה ממעשה אינה מחייבת בתשלום כיון שלא ברור שמנע ממנו ריווח. ע"ש. ונרא"ה כשברור שהזיקו ומנע ממנו ריווח חייב לשלם לו מה שהבטיחו. אומנם במנחת פתים (שם) חלק על הבית דוד הנ"ל וס"ל שמניעה חשוב כמעשה בפרט כשהמקח לפניו ויכול לקנות חשוב כמעשה, ועל כל פנים לא גרע מדיבור. ובשו"ת שמש וצדקה (בחו"מ סימן ל"ה) הביאו המשפ"ש (סימן קפ"ג סוף סק"ו) סובר שמי שהבטיח לחברו שותפות במכר אינו חייב לשלם לו ור' דוד פניצי השיגו [ועיין קובץ הישר והטוב ח"ז עמ' נ"ח].

וכבר נמצא מעין זה בתשובת הרשב"א (ח"א סימן אלף ו') במי שאמר לחבירו קח בגדים ואהיה שותף איתך בהם, ואחר שלקח את הבגדים אינו יכול לומר לחבירו משטה אני בך ואיני חייב לשלם לך חלק מהרווחים. אך במקו"א (ח"ג סימן קל"ה) נשאל הרשב"א במקרה שאמרו כמה סוחרים נהיה שותפים, האם יכולים לחזור בהם ולטעון שכל הבטחתם היא כדי למנוע את שאר הסוחרים שלא יפריעו לזכות במקח. וענה ששורת הדין שיכול לענות כן, אלא שנהג בחבירו מנהג רמאות. ומביאו הב"י (סימן קפ"ג) [ראה בנתה"מ שם ביאורים סק"ו]. ולכאורה דבריו סותרים. ובשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק סימן ל"ו) טרח ליישב את דברי הרשב"א, והעולה מדבריו שכל שלא יכל הקונה לשמור על המקח אלא באופן שהבטיחו בחינם, אינו מתחייב לשלם לו.

העולה מכל האמור שישנו ספק בפוסקים האם אפשר לשכור אדם בשב ואל תעשה אף כשמבטיחו שותפות, ולמעשה יכול המבטיח לטעון קים לי כדעת הפוטרים. ובנידון דידן ששילם לקרובו מאה ש"ח, הרי זכה בו ואין המוכר יכול לטעון לקבלם בחזרה.

הלכה למעשה

המוכר פטור מלשלם לקרובו, וכן קרובו אינו צריך להחזיר לו את המאה ש"ח.

עטרת תפארת

העלון מוקדש לע"נ מלכה ג'ינה בת רחל ע"ה
לרפואת אשת מרן זיע"א הרבנית צביה חנה בת אביגיל תחי'
לרפואת עדי בת מזל תחי' וריעות בת גילה תחי'

אורייתא הפרשה מזווית נשית

"וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם"

(י"ח, א')

'"וירא אליו' – לבקר את החולה. אמר ר' חמא בר' חנינא: יום שלישי למילתו היה, ובא הקב"ה ושאל בשלומו" (רש"י)

הגמרא בנדרים (דף ל"ט ע"ב) אומרת: "אמר ריש לקיש: רמז לביקור חולין מן התורה מניין? שנאמר : 'אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל אדם'. מאי משמע? אמר רבא: אם כמות כל האדם ימותון אלה, שהן חולים ומוטלים בעריסתן ובני אדם מבקרים אותן – מה הבריות אומרים : 'לא ה' שלחני' לזה". הסבר דברי רבא: משה רבינו לא רצה להעניש את קורח ועדתו בכך שיהיו חולים, כי אז יבואו אחרים לבקר אותם ויתפללו עליהם שתהיה להם רפואה שלמה. לכן התפלל שייבלעו באדמה.

וצריך להבין: מה אכפת לו למשה רבנו ע"ה אם יהיו חולים במחלה קשה? האין זה עונש מספיק? אלא, חשש משה רבינו שתהיה לקורח ולעדתו זכות מיוחדת בכך שהם יזכו את האנשים במצות ביקור חולים. זכות זו תציל אותם מהגזרה, ולא יתקדש שמו של הקב"ה בעולם.

מכאן עלינו ללמוד את גודלה של מצוה ביקור חולים.

בכוח הזכות של מי שמזכה אחרים לקיימה, גם אם הוא עצמו אינו מקיים אותה בפועל, יכולות גזירות קשות להתבטל. על אחת כמה וכמה גדולה זכותו של מי שמקיים אותה בעצמו.

אך עדיין יש לשאול על גמרא זו: מדוע צריכה הגמרא ללמדנו את מצות ביקור חולים מתפילת משה על קורח, ואינה לומדת זאת ממידותיו של הקב"ה שבא בעצמו לבקר את החולה, אברהם אבינו?

התשובה היא, שמאברהם אבינו ע"ה לא היה אפשר ללמוד שיש מצוה לבקר כל חולה. אברהם אבינו היה אדם חשוב מאוד, ומשום כך בא הקב"ה לבקרו. אילו הגמרא הייתה מביאה מקור למצות ביקור חולים מאברהם אבינו, היינו אומרים שאין מצוה לבקר חולים פשוטים; ומה שהקב"ה ביקר את אברהם הוא מחמת חביבותו. לכן הביאה הגמרא מקורות אחרים ללמד **שיש מצוה לבקר כל חולה, גם אם הוא אדם פשוט.**

(מעובד מתוך דברי מרדכי)

פיה פתחה נשים ונפלאות

יִמָּלֵא פִי תְּהִלָּתֶךָ

הקב"ה בירך אותנו בעושר גדול, אבל שנים ארוכות ומרות לא זכינו לילדים. כל הטיפולים היקרים וכל הפרופסורים הגדולים לא הצליחו למצוא פתרון לבעיה שלנו, וכך עברו השנים ואנחנו משתוקקים לילדים משלנו. היינו מוכנים לשלם כל מחיר בעולם בשביל זה, ואת הבעיה שלנו הכירו הרבה אנשים ששמחו להתפרנס ממנה.

היינו אצל הרבה רבנים אמיתיים או רבנים מדומים, כל אחד מהם בירך והבטיח ודרש וקיבל כספים רבים לפדיון נפש ולהסרת קללות, הבטיחו לנו הבטחות מרובות, אבל כל זה לא הועיל דבר וחצי דבר.

כשהיינו כמעט על סף ייאוש הציעו לנו לפנות לרב מרדכי אליהו זצ"ל. אמרו לנו שהברכות שלו מתקבלות. כשהגענו אל הרב ותינינו בפניו את צרתנו, **אמר לי הרב: זה לא תלוי בי, זה תלוי בך. אם תקראי תהילים בכוונה - מיד תיענה בקשתך**. את לא זקוקה לברכות שלי ולא של שום אדם אחר, תעשי מה שאמרתי לך ותראי ישועות.

כשיצאנו מהרב בעלי רצה לתת תרומה לישיבה או לרב, כמו שהיינו רגילים לעשות במקומות אחרים, אבל הרב לא הסכים לקחת מאיתנו אף לא פרוטה אחת, אפילו לא לכולל שלו או למקום אחר. גם קודם לכן נהגתי לקרוא תהילים, אבל כנראה שהייתי עושה את זה כמצוות אנשים מלומדה. בעקבות דברי הרב התמקדתי בכוונת הדברים והרגשתי שגיליתי את העולם הבא ממש בתוך העולם הזה. חשתי כל כך הרבה דבקות בה' בקריאת התהילים, כל כך הרבה שמחה, כל כך הרבה חיבור עם דוד המלך ועם בית המקדש. ממש הרגשתי שהיה לי בבית אוצר ולא השתמשתי בו עד כה. כמובן שהדברים היו בדיוק כמו שהרב אמר, וזכיתי מיד להריון. בעלי היה המאושר באדם, ומיד כשנודע לנו על דבר ההריון חזרנו לרב אליהו כדי לבשר לו את הבשורה ולהודות. הרב שמח איתנו ואמר: **תמשיכי עם התהילים כמו שאת קוראת בכוונה, כי מי שקורא תהילים בכוונה – נענה.**

(אביהם של ישראל)

תאמר לבית יעקב
שו"ת שהופנו למרן הרב בנושאי הבית היהודי

שאלה: האם ניתן בבית פרטי לכוון, לפני השבת, את שעון השבת כך שהוא יפעיל את מדיח הכלים בשבת? לכאורה זה כמו ההיתר לכוון שעון שבת, לפני כניסת השבת, כך שהחשמל יידלק בשבת.

תשובה: אסור להשתמש במדיח כלים אף המופעל ע"י שעון חשמלי בשבת.

ומלבד איסור השמעת קול שרבים מחמירים בזה, קיים איסור נוסף של שמא יטה, ואף שאין לנו לגזור גזירות מדעתנו, היות ובמדיח כלים ישנו כפתור המשנה את ההפעלה יש לאסור.

שאלה: האם מותר למחוא כפיים ולרקוד בשבת?

תשובה: הספרדים מחמירים ואוסרים מחיאת כפיים בשבת כפי שנהוג בחול, אבל ע"י שינוי מותר, דהיינו גב היד אל פנים היד וכד'. הוא הדין לגבי ריקודים בשבת: כדרכם בחול - אסורים, אך ע"י שינוי – מותר [כגון אם כרגיל קופצים על רגל אחת, יקפצו על שתי רגלים ולהיפך].

(מתוך שו"ת הרב הראש)

דברי התורה בעלון מוקדשים לע"נ: יוסף בן סעדה, ציון בן זוהרה, לאה בת סעדיה, דוד בן שרה, יהודה הלוי בן שמחה, קציעה בת שרה, הרב שלמה בן יחיא, מנשה בן בנימין, ששנה חונצ'ה בת חנם וכדורי, חונצ'ה בת כדורי, מקסים בן רחל, עזריקם בן דוד ז"ל, נעם שלום בן זינה ואדיב, חיים פילוסוף בן יפה, חיים בן אברהם ז"ל, ראי בן רינה ויעקב ז"ל, מוניס (סלטנת) בת בונג'ו, נובר בת בגונג'ו, חנה בת כָּאלִיָה (קלרה), שלום בן שלמה, שלום בן שלמה, יעקב בן ליזה, עמרם בן סעידה, חנן בן חיה, אנדשאו בן סבהטה, אגרנש בת אמית, שמחה בת סולטנה, חיה טוב ברנה בת יעקב, ראובן סמיר בן עזימה, עטי בת מאיר, מימון בן עזיזה, חמיסה מיסה בת רחל, ג'קלין בת תמר ז"ל. מיה ז"ל בת דינה תחי'. תנצב"ה.

מעוניינים להנציח את יקירכם בעלון? חייגו אלינו 054-4477562

עטרת מרדכי לילדים

פרשת השבוע: וירא

עלון הילדים מבית מרן הגה"צ הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

חידושים בפרשה

שבת שלום ילדים יקרים, בפרשתנו נאמר:"וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה" (י"ח, ב')

זְרִיזוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַכְנָסַת אוֹרְחָיו מִתְבַּטֵּאת בִּפְסוּקִים בִּמְקוֹמוֹת רַבִּים: "וַיָּרָץ לִקְרָאתָם". וּבִזְמַן הַכְנָסָתָם נֶאֱמַר בּוֹ: "וַיִּמַהֵר אַבְרָהָם... וַיֹּאמֶר: מַהֲרִי... וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם... וַיִּמַהֵר לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ". וּבַמִּדְרָשׁ אָמְרוּ (תַּנְחוּמָא ד'): "אָמַר רַבִּי סִימַאי: אָמַר הקב"ה לְאַבְרָהָם: בִּזְכוּת שָׁלוֹשׁ רִיצוֹת שֶׁרַצְתָּ, חַיֶּיךָ, כְּשֶׁאָבוֹא לִתֵּן תּוֹרַת לְיִשְׂרָאֵל שֶׁאֲנִי רָץ לִפְנֵיהֶם שָׁלוֹשׁ רִיצוֹת".

מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ לָמַדְנוּ אֶת מַעֲלַת הַזְּרִיזוּת בְּמִצְוָה. כְּבָר אָמְרוּ חָז"ל (פְּסָחִים ד' ע"א): "זְרִיזִין מַקְדִּימִים לְמִצְוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (כ"ב, ג'): 'וַיָּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר'. גַּם אֶת בָּנָיו מְחַנֵּךְ אַבְרָהָם לִזְרִיזוּת, וּמְקַיֵּם בָּזֶה מִצְוַת "חֲנוֹךְ לַנַּעַר" (מִשְׁלֵי כ"ב, ו'): "'וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר' – זֶה יִשְׁמָעֵאל, כְּדֵי לְזָרְזוֹ בְּמִצְוֹת" (בְּרֵאשִׁית רַבָּה מ"ח, י"ג).

מְדֻיָּקִים דִּבְרֵי הַתַּרְגּוּמִים עַל הַפָּסוּק: "וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ", שֶׁכָּתְבוּ: "וַאֲקַדֵּם אַבְרָהָם בְּצַפְרָא וְזָרָז יָת חַמְרָה" – הֲרֵי שֶׁאֲפִלּוּ אֶת הַחֲמוֹר זֵרֵז אַבְרָהָם!

בַּגְּמָרָא בְּבָבָא קַמָּא (צ"ז ע"ב) מְסֻפָּר עַל מַטְבֵּעַ שֶׁהָיְתָה לוֹ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ: "זָקֵן וּזְקֵנָה מִכָּאן, בָּחוּר וּבְתוּלָה מִכָּאן" (ב"ר ל"ט, י"א). יֵשׁ לְהַסְבִּיר זֹאת בְּדֶרֶךְ מְלִיצָה, שֶׁזּוֹ הָיְתָה מִדָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ: כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, עָשָׂה זֹאת בְּאִטִּיּוּת, כְּזָקֵן וּזְקֵנָה, וּכְמַאֲמַר הַכָּתוּב (י"ג, ב'): "וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בַּמִּקְנֶה בַּכֶּסֶף וּבַזָּהָב" – כְּשֶׁעָסַק בְּכֶסֶף וּבְזָהָב, דְּהַיְנוּ בְּחָמְרִיּוּת, הָיָה אַבְרָהָם כָּבֵד וְאִטִּי מְאוֹד. אַךְ כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ לַעֲסֹק בְּמִצְוָה – עָשָׂה זֹאת בִּזְרִיזוּת, בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה הַמְקַלְקֶלֶת אֶת הַשּׁוּרָה, כְּבָחוּר וּבַחוּרָה.

הוֹרָאָה גְּדוֹלָה לָמַדְנוּ מֵאַבְרָהָם. אֶת הַמִּצְוֹת אֵין לְהַחֲמִיץ וְאֵין לַעֲשׂוֹתָן בַּעֲצַלְתַּיִם. יֵשׁ לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת בְּעֹז וּבִגְבוּרָה, בִּזְרִיזוּת, בְּחֵשֶׁק וּבְהִתְלַהֲבוּת, לְקַיֵּם רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְעַלֶּה וְיִתְבָּרֵךְ. (מִתּוֹךְ דִּבְרֵי מָרְדְּכַי)

מעשה רב

סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ

זְמַן מָה לְאַחַר שֶׁהָרַב מָרְדְּכַי אֵלִיָּהוּ זצ"ל הִתְמַנָּה לַתַּפְקִיד הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן, הוּא הָיָה אָמוּר לְהַגִּיעַ לְמָקוֹם כָּלְשֶׁהוּ כְּדֵי לָשֵׂאת דְּרָשָׁה. הָרַב הִגִּיעַ לַמָּקוֹם בַּזְּמַן שֶׁנִּקְבַּע, אַךְ לֹא מָצָא שָׁם אַף אֶחָד וְחָזַר לְבֵיתוֹ כִּלְעֻמַּת שֶׁבָּא. לְיָמִים הִתְבָּרֵר כִּי חָכָם אֶחָד שֶׁהִתְנַגֵּד לָרַב גָּרַם לְבִטּוּל הַדְּרָשָׁה.

כַּעֲבֹר זְמַן קָצָר, בִּתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חָכָם שֶׁבִּטֵּל אֶת הַדְּרָשָׁה חָלְתָה עַד שֶׁהִגִּיעָה כִּמְעַט עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת. הָלַךְ אוֹתוֹ חָכָם לָרַב כַּדּוּרִי זצ"ל לְתַנּוֹת אֶת צַעֲרוֹ, וְהָרַב שָׁאֲלוֹ: אוּלַי פָּגַעְתָּ בְּמִישֶׁהוּ? הֵשִׁיב לוֹ הֶחָכָם: כֵּן, פָּגַעְתִּי בָּרַב אֵלִיָּהוּ. אָמַר לוֹ: לֵךְ וּתְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ מְחִילָה. הֵשִׁיב לוֹ הֶחָכָם: וְכִי הוּא יִסְלַח לִי? הֲרֵי דִּבַּרְתִּי כְּנֶגְדּוֹ מִלִּים חֲרִיפוֹת וּמְבַזּוֹת וּפָגַעְתִּי בּוֹ וּבִכְבוֹדוֹ.

עָנָה לוֹ הָרַב כַּדּוּרִי לְלֹא הִסּוּס: אַף עַל פִּי כֵן, הוּא יִסְלַח לְךָ. הוּא חָסִיד וְעָנָו. לֵךְ אֵלָיו.

הָלַךְ אוֹתוֹ חָכָם בְּבֹשֶׁת פָּנִים אֶל הָרַב אֵלִיָּהוּ, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ סְלִיחָה. וְהָרַב הֵשִׁיב לוֹ בְּפַשְׁטוּת: **"סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ".**

מִיָּד לְאַחַר הַדְּבָרִים הַלָּלוּ בִּתּוֹ שֶׁל הֶחָכָם הַבְּרִיאָה, מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ הָרַב כַּדּוּרִי זצ"ל.

הִתְפַּעֵל אוֹתוֹ חָכָם וְאָמַר: אֲנִי לֹא יָכוֹל לִתְפֹּס אֶת זֶה. הָרַב אָמַר שְׁתֵּי מִלִּים, "סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ", וְנִגְמַר הַסִּפּוּר? כָּךְ סָלַח וּמָחַל לִי וְלֹא נִשְׁאַר לוֹ עֲלֵי בְּלִבּוֹ? זוֹ עֲדִינוּת וַאֲצִילוּת נֶפֶשׁ שֶׁאֵין כְּמוֹתָהּ בָּעוֹלָם! (מתוך אביהם של ישראל 10)

גדולים צדיקים

הַמְקֻבָּל רַבִּי מָרְדְּכַי שַׁרְעַבִּי זצוק"ל

הָרַב מָרְדְּכַי יְהוּדָה יֶפֶת שַׁרְעַבִּי הָיָה מְקֻבָּל יְהוּדִי תֵּימָנִי, מְיַסֵּד וְרֹאשׁ יְשִׁיבַת הַמְקֻבָּלִים "נְהַר שָׁלוֹם" בִּירוּשָׁלַיִם. כֻּנָּה "זְקַן הַמְקֻבָּלִים" וְ"רֹאשׁ עֲדַת הַמְכַוְּנִים".

יִסֵּד יְשִׁיבָה בְּשֵׁם "נְהַר שָׁלוֹם" עַל שְׁמוֹ שֶׁל גְּדוֹל הַמְקֻבָּלִים רַבִּי שָׁלוֹם שַׁרְעַבִּי, בָּהּ לִמֵּד תּוֹרָה, בַּנִּגְלֶה וּבַנִּסְתָּר, בְּמֶשֶׁךְ עֶשְׂרוֹת שָׁנִים.

שִׁנָּה אֶת שֵׁם מִשְׁפַּחְתּוֹ לְשַׁרְעַבִּי גַּם מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם זֶה הוּא גַּם רָאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל **שָׁ**לוֹם **רַ**ב **ע**ל **בְּ**נֵי **יִ**שְׂרָאֵל. הָרַב שַׁרְעַבִּי הִתְפַּרְסֵם כְּבַעַל מוֹפְתִים. חַי בְּפַשְׁטוּת עִם אִשְׁתּוֹ, הָרַבָּנִית לֵאָה שֶׁבְּעַצְמָהּ הָיְתָה דַּרְשָׁנִית וּפְעִילָה חֶבְרָתִית. בְּנֵי הַזּוּג הָיוּ חֲשׂוּכֵי יְלָדִים.

מְסֻפָּר שֶׁלִּפְנֵי מִלְחֶמֶת הָעַצְמָאוּת הֶחְבִּיא אִרְגּוּן הָאֵצֶ"ל נֶשֶׁק בְּבֵיתוֹ, בַּהֲנָחָה שֶׁשָּׁם לֹא יְחַפְּשׂוּ הַבְּרִיטִים. תַּלְמִידָיו מְסַפְּרִים כִּי נָהַג לִישֹׁן בַּלֵּילוֹת לְמֶשֶׁךְ כְּ-20 דַּקּוֹת בִּלְבַד, הִקְפִּיד עַל טְבִילָה בַּמִּקְוֶה מִדֵּי בֹּקֶר, הִקְפִּיד עַל לְבִישַׁת שְׁנֵי זוּגוֹת תְּפִלִּין (לְפִי שִׁיטוֹת רָשִׁ"י וְרַבֵּנוּ תָּם) יַחַד, הוֹרָה לוֹמַר בְּכָל הַשָּׁנָה אֶת תְּפִלַּת אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ, וּלְקַיֵּם הַתָּרַת נְדָרִים בְּכָל יוֹם שִׁשִּׁי. אָמַר כִּי לִמּוּד תּוֹרָה בְּשַׁבָּת בְּמֶשֶׁךְ שָׁעָה שָׁוֶוה לְלִמּוּד תּוֹרָה בְּיוֹם חֹל בְּמֶשֶׁךְ שָׁנָה. מְסֻפָּר שֶׁהָיָה בּוֹכֶה וּמִתְפַּלֵּל עַל חַיָּילִים גַּם בִּשְׁעוֹת הַלַּיְלָה כְּשֶׁרָאָה בְּרוּחַ קוֹדְשׁוֹ שֶׁהַחַיָּילִים זְקוּקִים לִתְפִלּוֹתָיו. נִפְטַר בְּכ' חֶשְׁוָן תשמ"ד וְנִקְבַּר בְּהַר הַמְּנוּחוֹת בִּירוּשָׁלַיִם. זיע"א

חידות

1. בְּנֵי כַּמָּה הָיוּ אַבְרָהָם וְשָׂרָה כְּשֶׁהִתְבַּשְּׂרוּ עַל הֻלֶּדֶת יִצְחָק?
2. מָה הָיְתָה שְׁלִיחוּתָם שֶׁל מִיכָאֵל, גַּבְרִיאֵל וּרְפָאֵל?
3. בְּאֵיזֶה כִּנּוּי מְכַנֶּה אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת עַצְמוֹ, שֶׁמּוֹרֶה עַל עֲנָוָה?
4. מָה הָיָה עָנְשָׁם שֶׁל סְדוֹם וַעֲמֹרָה?
5. איך יצא לוט מביתו?
6. מָה עָשָׂה אַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַגְמֵל בְּנוֹ יִצְחָק?

בדיחה

אַף פַּעַם לֹא הֵבַנְתִּי לָמָּה קוֹרְאִים לַצְּבָעִים הֲכִי צִבְעוֹנִיִּים צִבְעֵי פַּנְדָּה אִם הַחַיָּה הַזֹּאת מַגִּיעָה רַק בְּשָׁחֹר וְלָבָן.☺

את התשובות יש לשלוח עד יום שלישי למייל ateretme@gmail.com
או להניח בתיבה המוגנת בחצר בית הכנסת רחוב הצבעוני 2 רחובות
לבירורים 08-9397933

בין הפותרים תערך הגרלה
אחת לחודש על כרטיס ספר
ע"ס 50 ש"ח